

HOTĂRÎREA PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA

privind aprobarea Concepției politicii de mediu a Republicii Moldova

Nr.605-XV din 02.11.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.9-10/20 din 15.01.2002

* * *

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. - Se aprobă Concepția politicii de mediu a Republicii Moldova, expusă în anexă, parte integrantă a prezentei hotărîri.

Art.2. - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI

Chișinău, 2 noiembrie 2001.

Nr. 605-XV.

Eugenia OSTAPCIUC

Anexă

CONCEPȚIA politicii de mediu a Republicii Moldova Necesitatea și obiectivele Concepției politicii de mediu a Republicii Moldova

Reforma tuturor domeniilor economiei naționale a condiționat necesitatea schimbării atitudinii față de folosirea resurselor naturale, a promovării unei dezvoltări economice și sociale compatibile cu mediul înconjurător.

Bazele politicii de mediu în etapa de tranziție la economia de piață au fost puse de Legea privind protecția mediului înconjurător (1993), Concepția protecției mediului în Republica Moldova (1995), Programul național strategic de acțiuni în domeniul protecției mediului înconjurător (1995), Planul național de acțiuni în domeniul protecției mediului înconjurător (1996) și Planul național de acțiuni pentru sănătate în relație cu mediul (2001). Au fost elaborate de asemenea documente strategice de sector și de ramură cu o serie de prevederi ce țin de protecția mediului.

În perioada anilor 1995-2000, o mare amploare în spațiul noilor state independente a avut procesul "Un mediu pentru Europa", la care Republica Moldova, reprezentată la cel mai înalt nivel în organizațiile internaționale de mediu, a participat activ.

Au fost semnate 17 convenții internaționale în domeniul mediului și ratificate 15, a căror realizare a devenit parte componentă a activităților de mediu la nivel național și regional.

Au fost adoptate 25 de legi, aprobate circa 50 de regulamente, instrucțiuni etc., care de asemenea au constituit cadrul normativ în domeniul mediului. Au fost adoptate o serie de acte legislative și de alte acte normative, programe, strategii privind alte sectoare ale economiei naționale. S-au produs un șir de schimbări în societate și în structura economiei naționale a țării.

Necesitatea de a promova o politică unică în domeniul mediului și folosirii resurselor naturale, de a implementa cerințele ecologice în procesul reformării economiei naționale, orientarea politică spre integrare europeană - toate acestea au condiționat revizuirea politicii de mediu și elaborarea unui document conceptual nou în domeniu.

Concepția politicii de mediu a Republicii Moldova a fost elaborată pentru a racorda obiectivele majore ale politicii ecologice la schimbările social-economice din țară, la programele și tendințele regionale și globale în domeniu, pentru a se preveni degradarea mediului.

Principalele obiective ale politicii de mediu sînt:

a) prevenirea și reducerea impactului negativ al activității economice asupra factorilor de mediu, resurselor naturale și sănătății populației în contextul dezvoltării durabile a țării;

b) asigurarea securității ecologice a țării.

Direcțiile prioritare ale politicii globale de mediu

Direcțiile prioritare ale politicii globale de mediu sînt:

a) crearea unor condiții de colaborare a tuturor păturilor sociale la atingerea obiectivelor dezvoltării durabile și la prevenirea crizei ecologice;

b) contracararea efectelor negative ale globalizării economiei, care afectează securitatea ecologică regională și națională.

Accentul în activitățile de protecție a mediului în Europa se pune pe reformarea cadrului instituțional și legislativ în noile ei state independente. Extinderea procesului "Un mediu pentru Europa" în spațiul C.S.I. condiționează necesitatea reformării politicii de mediu, racordarea ei la cerințele regionale și globale în domeniu.

Direcțiile prioritare ale politicii de mediu a Republicii Moldova

Direcțiile prioritare ale politicii de mediu a Republicii Moldova în etapa actuală sînt următoarele:

1) întărirea capacităților în domeniu și colaborarea intersectorială, care prevăd:

a) aplicarea principiilor "economie prin ecologie" și "cost-beneficiu", inclusiv: elaborarea unor planuri de acțiuni sectoriale, ținîndu-se cont de prevederile strategice ale documentelor naționale în domeniu;

respectarea principiului intersectorial în procesul emiterii de decizii în domeniul mediului și resurselor naturale;

integrarea cerințelor ecologice în strategiile de dezvoltare a sectoarelor economiei naționale;

ameliorarea stării mediului pentru asigurarea sănătății populației;

b) consolidarea potențialului instituțional și managerial, inclusiv:

revederea sferei de competență și reorganizarea structurală a instituțiilor care gestionează resurse naturale și a celor de mediu;

descentralizarea managementului potențialului natural, delimitarea clară a competențelor autorităților publice locale în domeniu, antrenarea specialiștilor în domeniul mediului pentru eficientizarea acțiunilor manageriale, elaborarea unor planuri de acțiuni locale;

implementarea abordării zonale în managementul de mediu;

perfecționarea mecanismelor economice de protecție a mediului și de folosire rațională a resurselor naturale, trecerea de la pîrghiile administrative de gestionare a protecției mediului la cele economice, la autoobligatii, autocontrol, automonitoring, efectuate de servicii ecologice special create în cadrul agenților economici, la reparația prejudiciilor cauzate și la plata pentru folosirea oricăror resurse naturale;

revizuirea actelor legislative și a altor acte normative în vigoare, racordarea lor la cele europene, ajustarea sau elaborarea, după caz, a mecanismelor de aplicare a acestora;

reducerea treptată a volumului de inspecții, supravegheri, intensificarea activității de monitoring (evaluare, prognozare), de coordonare, de consultare, de elaborare a soluțiilor;

2) reglementarea impactului, prevenirea poluării și asanarea mediului, care prevăd:

a) managementul de mediu la întreprinderi și certificarea ecologică, inclusiv:

elaborarea de acte normative aferente subsistemului de certificare ecologică;

introducerea certificării sistemelor managementului de mediu, proceselor și produselor cu impact negativ asupra mediului;

evaluarea impactului asupra mediului la întreprinderi în cazul privatizării lor sau al schimbării proprietarului;

implementarea auditului ecologic la întreprinderi, elaborarea unor cerințe față de pregătirea și atestarea auditorilor de mediu;

introducerea asigurării ecologice și a autorizațiilor integrate de mediu;

asigurarea securității biologice;

eficientizarea resurselor energetice prin implementarea unor tehnologii de conservare a energiei, folosirea surselor netradiționale de energie (biogazul, energia eoliană și energia hidroelectrică);

coordonarea realizării prevederilor Programului național de valorificare a deșeurilor de producție și a deșeurilor menajere;

promovarea producerii mai pure;

b) restabilirea și menținerea potențialului natural, inclusiv:

folosirea durabilă și protecția resurselor acvatice, amenajarea zonelor de protecție a bazinelor acvatice, asigurarea accesului populației la apă potabilă calitativă;

protecția solurilor și restabilirea productivității lor, trecerea la folosirea resurselor biologice în limita capacității lor de regenerare, restabilirea pășunilor și reglementarea folosirii lor;

crearea unei rețele ecologice naționale, ca o componentă de integrare a măsurilor de protecție a diversității biologice și peisagistice;

efectuarea unor acțiuni de redresare în silvicultură (reconstrucția și extinderea terenurilor silvice, stimularea plantării fîșiiilor forestiere de protecție, ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate și neproductive);

implementarea abordării zonale în amenajarea teritoriilor;

protejarea ecosistemelor naturale în pericol de degradare, celor degradate și reconstrucția lor ecologică;

efectuarea monitoringului resurselor biologice;

crearea parcului național "Orhei" și a rezervației biosferei "Prutul de Jos", conferirea statutului de zone umede unor arii reprezentative;

crearea de rezervații transfrontaliere cu management comun (Moldova, România, Ucraina) în Delta Dunării și Prutul de Jos;

protecția și conservarea diversității biologice și peisagistice a fluviului Nistru, crearea parcului național "Nistrul Inferior".

Finanțarea activităților de mediu

Finanțarea activităților de mediu va include:

a) perfecționarea sau modificarea, după caz, a sistemului de finanțare de stat a protecției mediului, avîndu-se în vedere că de la bugetul de stat vor fi finanțate programe și proiecte naționale, precum și activitatea organelor de mediu, iar alte lucrări vor fi finanțate din resurse, special prevăzute, ale agenților economici, bugetelor locale și fondurilor ecologice;

b) efectuarea de operațiuni bugetare clare și transparente de finanțare a activităților de mediu;

c) promovarea unor proceduri analitice de evaluare a costurilor, beneficiilor și riscurilor în scopul estimării eventualelor consecințe ale deciziilor;

d) stabilirea unei rețele monitoring de mediu, finanțată de la bugetul de stat;

e) perfecționarea evidenței de stat a resurselor naturale și asigurarea veridicității ei.

Participarea publicului la luarea deciziilor în domeniul mediului și resurselor naturale

Va fi facilitat accesul publicului la informații din domeniul mediului, societatea civilă va fi antrenată mai activ la luarea de decizii privind mediul și resursele naturale, la educație și instruire ecologică.

Integrarea cerințelor de protecție a mediului

Cerințele de protecție a mediului vor fi integrate în reforma economică și în politicile sectoriale.

Activitatea de protecție a mediului va continua în condițiile finalizării privatizării și reformei agrare prin integrarea cerințelor de protecție a mediului în procesul reformei proprietății, cu aplicarea procedurii de evaluare a impactului activității anterioare a agenților economici asupra mediului, și va cuprinde următoarele:

1) în industrie:

a) promovarea unei producții ecologic pure, cu aplicarea de tehnologii nepoluante;

b) interesarea întreprinderilor în micșorarea volumului de deșeuri, în prelucrarea și re folosirea acestora ca materie primă secundară;

c) modernizarea și exploatarea instalațiilor de captare a substanțelor nocive provenite din procese tehnologice;

d) alocarea de mijloace, încasate ca taxă pentru poluare, în vederea acoperirii cheltuielilor ce țin de acțiunile urgente de protecție a mediului;

2) în energetică:

a) atragerea de investiții pentru reutilizarea centralelor electrice și termoelectrice în vederea sporirii randamentului lor și reducerii impactului negativ asupra mediului;

b) elaborarea unei strategii naționale privind aprovizionarea cu energie termică a consumatorului, stabilirea unui mod de îmbinare a sistemului centralizat de termoficare cu surse autonome;

c) elaborarea unui mecanism de interesare a consumatorului în conservarea energiei;

d) elaborarea unor standarde de prevenire a poluării mediului prin reducerea emisiilor și substituirea treptată a cărbunelui și a produselor petroliere, în complexul energetic și transportul auto, cu gaze naturale lichefiate și comprimate;

e) elaborarea unei concepții naționale de producere a energiei din surse netradiționale și implementarea unui program de folosire crescândă a resurselor de energie renovabile, inclusiv prin atragerea de investiții străine;

f) efectuarea unei inventarieri complete și detaliate a impactului asupra mediului, pe care îl are producerea și utilizarea de energie;

g) perfectarea mecanismelor de reducere a impozitelor sau de scutire de impozit a investițiilor folosite pentru conservarea energiei;

3) în agricultură și industria alimentară:

a) implementarea Concepției naționale a agriculturii ecologice, fabricării și comercializării produselor alimentare ecologice și genetic nemodificate;

b) practicarea unei agriculturi organice;

c) efectuarea unor măsuri de prevenire și combatere a eroziunii, alunecărilor de teren și altor forme de degradare a solului;

4) în transporturi și comunicații:

reducerea poluării mediului de toate mijloacele de transport, inclusiv de transportul auto în localitățile urbane, prin optimizarea schemei de transport, crearea de stații de diagnoză a poluării cu gaze de eșapament, neadmiterea importului de automobile cu un grad sporit de poluare, controlul calității combustibilului;

5) în sfera militară:

a) elaborarea unei concepții asupra securității ecologice în Armata Națională;

b) efectuarea unor studii de evaluare a impactului obiectivelor militare asupra mediului;

c) instruirea și educația ecologică a militarilor;

d) elaborarea unui program de implementare a managementului militar ecologic;

6) în domeniul ecologiei socioumane:

a) elaborarea și implementarea unui program național privind ameliorarea situației ecosocioumane și satisfacerea necesităților vitale ale omului;

b) organizarea unui monitoring integrat al indicatorilor ecosocioumani;

c) elaborarea unui program complex de acțiuni în domeniul formării conștiinței ecologice a populației plasate în câmpul muncii;

7) în domeniul ocrotirii sănătății:

a) implementarea Planului național de acțiuni pentru sănătate în relație cu mediul;

b) realizarea acordului de colaborare dintre autoritățile centrale de mediu și cele de sănătate;

8) în amenajarea teritoriului și în construcții:

a) elaborarea unui plan de amenajare a teritoriului național care să includă rețeaua ecologică națională drept componentă de bază a compartimentelor de mediu;

b) elaborarea unor concepții asupra dezvoltării durabile a localităților, asupra arhitecturii naționale, a unor planuri model de organizare a teritoriului la nivel județean și local, în conformitate cu zonificarea biogeografică, geologică și climaterică a teritoriului țării;

c) exploatarea rezervelor de materiale de construcție cu respectarea cerințelor ecologice;

9) în domeniul locuințelor și al gospodăriei comunale:

a) aplicarea unor tehnologii de construcție cu impact redus asupra mediului și folosirea materialelor de construcție ecologic pure;

b) eficientizarea consumului de energie în procesul de construcție și de întreținere a locuințelor;

c) salubritatea localităților, inclusiv colectarea separată a deșeurilor menajere;

d) proiectarea și amplasarea unor depozite controlate, cu determinarea cantității deșeurilor urbane;

10) în domeniul sistemelor informaționale și de instruire, al asigurării informării publicului:

a) lărgirea spectrului de activități ale Centrului Informațional de Mediu;

b) crearea de centre informaționale de mediu județene;

c) perfecționarea programelor de studiu privind dreptul ecologic și managementul de mediu în instituțiile de învățământ;

d) crearea unei baze de date privind calitatea mediului și starea resurselor naturale;

e) colaborarea cu mass-media și implicarea activă a organizațiilor nonguvernamentale de mediu;

11) în sfera cercetare-dezvoltare în domeniul mediului:

a) aprofundarea cercetărilor științifice în problemele prioritare din domeniul mediului, continuarea cercetărilor de evaluare a impactului activităților economice asupra mediului;

b) lărgirea gamei de cercetări privind schimbările climaterice, deșertificarea, conservarea stratului de ozon și a biodiversității;

c) dotarea laboratoarelor cu utilaje moderne;

d) intensificarea colaborării internaționale în sfera cercetare-dezvoltare.

Protecția și folosirea resurselor naturale

Conservarea solului

Măsurile de conservare a solului vor cuprinde și:

a) efectuarea de lucrări agricole cu utilaje și mașini, de asolamente, de alte procedee agricole cu impact redus asupra mediului, practicarea unei agriculturi organice;

b) elaborarea unui proiect de lege privind conservarea solului, luându-se ca model legile în vigoare în țările europene, aplicarea mecanismelor economice de prevenire a degradării solului;

c) perfecționarea actelor normative în vigoare privind obligațiile persoanelor care efectuează lucrări ce conduc la degradarea stratului fertil al solului, cu definirea clară a responsabilităților pentru restabilirea fertilității lui;

d) elaborarea unei hărți naționale a terenurilor degradate, folosindu-se experiența altor țări europene;

e) stimularea restabilirii fișiiilor forestiere de protecție și aplicării de măsuri antieroziune;

f) reglementarea exploatarei pășunilor.

Protecția resurselor de apă

Prevenirea poluării resurselor de apă este orientată spre conservarea lor, îmbunătățirea calității apelor, satisfacerea cerințelor populației și economiei naționale în aprovizionarea cu apă, restabilirea ecosistemelor acvatice. Aceste obiective pot fi atinse prin:

a) elaborarea unor planuri regionale, locale și sectoriale de prevenire a poluării resurselor de apă;

b) concretizarea amplasamentului și capacităților tuturor surselor de alimentare cu apă și surselor de poluare a resurselor acvatice;

- c) promovarea și implementarea unor tehnologii ecologic pure la întreprinderi în scopul minimizării deșeurilor în apele uzate și a consumului de apă;
- d) perfecționarea monitoringului apelor industriale uzate;
- e) elaborarea și promovarea unui program de reducere a poluării apei în procesul lucrărilor agricole, inclusiv la irigație și la aplicarea pesticidelor;
- f) implementarea unui mecanism de plată pentru poluarea resurselor acvatice, inclusiv de la apele meteorice;
- g) modernizarea sistemului de tratare a apei și de epurare a apelor uzate;
- h) crearea unor zone de protecție a bazinelor acvatice și a cursurilor de apă, precum și a unor zone sanitare ale surselor de alimentare cu apă, respectarea regimului acestor zone, înverzirea lor;
- i) perfecționarea și elaborarea unor programe de monitoring al calității apelor de suprafață și a celor subterane, ținându-se cont de cerințele convențiilor și acordurilor internaționale privind protecția apelor.

Prevenirea poluării aerului atmosferic

Ținându-se cont de situația creată în domeniul protecției aerului atmosferic și de necesitatea îmbunătățirii sănătății populației, se cere:

- a) elaborarea și implementarea unor regulamente care să includă practica și experiența europeană avansată în ceea ce privește standardele calității aerului atmosferic și nivelurilor de depuneri;
- b) respectarea cerințelor Convenției privind poluarea transfrontalieră a aerului la distanțe mari; implementarea prevederilor Convenției Națiunilor Unite privind schimbările climaterice și a celor ale Protocolului de la Kyoto;
- c) plata pentru poluarea aerului;
- d) elaborarea unui program național de investiții pentru perfecționarea sistemului de monitoring, instalarea de utilaje pentru prelevarea și măsurarea probelor, în primul rând în localitățile urbane, concretizându-se lista celor mai importanți poluanți atmosferici;
- e) promovarea unei politici de trecere la tehnologii mai avansate și la utilizarea de combustibil mai pur ecologic;
- f) modernizarea generatoarelor de energie și altor instalații de ardere a combustibilului, înzestrarea lor cu instalații de captare și neutralizare a substanțelor nocive;
- g) promovarea unor metode avansate de limitare sau excludere a emisiilor din surse staționare și mobile, inclusiv promovarea unei produceri ecologic mai pure;
- h) elaborarea și implementarea unor valori limită ale concentrațiilor de substanțe toxice în emisii și/sau valori limită ale emisiilor din surse staționare și mobile vechi și noi, în conformitate cu protocoalele convențiilor internaționale, a unor valori limită a substanțelor toxice în combustibil și în alte produse;
- i) promovarea metodelor avansate de reglementare a produselor, inclusiv a combustibilului, cu impact negativ asupra mediului;
- j) monitoringul poluării aerului.

Gestionarea deșeurilor

Gestionarea deșeurilor este orientată spre:

- a) valorificarea și neutralizarea lor;
- b) minimizarea generării și toxicității lor;
- c) excluderea în utilizare a materiei prime cu conținut de substanțe toxice;
- d) implementarea colectării separate a deșeurilor menajere;
- e) stimularea prin mecanisme economice a agenților economici care practică activitate de gestionare a deșeurilor.

Se prevede, de asemenea, perfecționarea cadrului legislativ privind gestionarea deșeurilor.

Mecanismele de protecție a mediului

Mecanismele de protecție a mediului sînt următoarele:

1) mecanismele economice:

- a) plata pentru resurse, plata pentru poluare, reparația prejudiciilor (inclusiv stabilirea mecanismelor de evaluare și reparație a acestora), măsurile de stimulare;
- b) aplicarea principiului "plătește poluatorul", "plătește beneficiarul de resurse naturale";

2) asigurarea ecologică:

a) introducerea și aplicarea eficientă a unui sistem de asigurare ecologică, ceea ce va reduce riscul impactului negativ al activităților economice asupra mediului, va îmbunătăți managementul de mediu la întreprinderi și va contribui la acumularea de mijloace suplimentare pentru prevenirea poluării și lichidarea consecințelor poluării mediului;

b) implementarea unui sistem complex de acțiuni de minimizare a impactului factorilor nocivi asupra mediului și promovarea unei politici social-economice care să creeze premise favorabile dezvoltării umane durabile.

Atragerea de asistență tehnică și de investiții pentru proiectele de mediu

Programul de asistență tehnică și de investiții speciale va include:

- a) consolidarea potențialului instituțional:
 - reformarea cadrului instituțional în domeniul mediului și gestionării resurselor naturale;
 - consolidarea bazei tehnico-materiale;
- b) managementul resurselor naturale:
 - aprovizionarea cu apă și calitatea resurselor acvatice;
 - elaborarea și implementarea unor planuri de acțiuni la nivel județean și local;
 - dezvoltarea fondului ariilor naturale protejate, perfecționarea sistemului de gestionare a acestora;
- c) conservarea biodiversității;

d) extinderea suprafețelor împădurite: extinderea pădurilor și a terenurilor cu vegetație forestieră, înființarea perdelelor forestiere de protecție, creîndu-se o carcasă unitară, asigurîndu-se conexiune între trupurile de pădure separate, schimb de materiale genetice și migrația speciilor regnului animal (inclusiv în zonele de protecție a bazinelor acvatice);

e) practicarea unei agriculturi durabile; introducerea metodelor de conservare a solului, practicarea agriculturii organice;

f) gestionarea deșeurilor; promovarea proceselor și tehnologiilor de colectare și utilizare a deșeurilor menajere și industriale, neutralizarea și lichidarea deșeurilor chimice, altor substanțe toxice și extrem de periculoase;

g) utilizarea surselor de energie renovabile; promovarea tehnologiilor de obținere a biogazului, energiei eoliene și solare.

Colaborarea internațională în domeniul mediului

Activitățile de colaborare internațională în domeniul mediului vor include:

a) elaborarea unei concepții privind relațiile internaționale în domeniul mediului, prevăzîndu-se susțineri concrete în realizarea ei;

b) orientarea politică spre integrare europeană, cu accentul pe armonizare, strategii și programe în domeniu;

c) elaborarea și punerea în funcțiune a unor mecanisme de implementare a prevederilor convențiilor și ale altor documente internaționale în domeniul mediului, ratificarea unor noi convenții;

d) semnarea unor protocoale bilaterale de colaborare cu România, Ucraina, Republica Belarus, Federația Rusă;

e) semnarea și ratificarea Convenției moldo-ucrainene privind fluviul Nistru;

f) colaborarea multilaterală: Uniunea Europeană, Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare Economică, Organizația Cooperării Economice a Mării Negre, Comisia Dunăreană, Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare, Banca Mondială, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, Fondul Ecologic Global, Organizația Meteorologică Mondială, Regatul Danemaricii etc.